

U SILENZIU DI ZIU ANDRIA

Scrivimu sempre davanti à u silenziu. À u mumentu propiu di u scrive, sò di a speranza quant'ellu si ne piatta ogni versu di meiu, o quanta memoria -mancu à pensà la!- si hè trova cunvucata in ogni pagina di un testu. A sò è prestu prestu mi ne scordu, stupitu di scopre chì filone di parolle aghju strappatu à u silenziu di una mina bench'ella parissi impruduttiva è pericolosa di esse ne cusì fosca. È puru basta ch'o mi alluntanghi da ciò ch'aghju scrittu è mi avvecu di u viotu chì invoglie e mio parolle. È mi accorghju di tuttu ciò ch'ùn sò statu attu à scrive. Appaspu e mio parolle quant'elle sò frolle. Sò cuscente di u meccanismu chì ne puderia smuntà u puema o fà chì a pagina ne fussi ridotta à e so cennere. Ci hè un al dilà di ciò ch'aghju scrittu chì mi si ne scappa senza rimediù. È di siguru a ricunnoscu subito : l'opera vera ùn hè questa quì, limitata, parziale, trimulghjente ch'o aghju sottu à l'ochji, ma l'altra culà, infinita, trabundante chì ùn a ci feci à scrive la. Ind'è ciò ch'e ùn a ci feci à scrive, propiu custì vive u silenziu di Ziu Andria. Custì ricocca un ribombu chì accionca : u silenziu di tanti populi chì un ghjornu dopu à l'altru li si nega a so parolla sputica.

A scrittura nasce in u silenziu è ci torna, è ùn ci si scappa. È puru, trà u silenziu è u silenziu, a parolla hè spaziu di vita. Una parolla detta in u silenziu ùn more. Hè viva pè u sempre. Un versu arrubatu à u ventu ne diventa a canzona zitellina ch'aghju da cantà tutte e sere pè u mo figliolu. A maghjina fughjasca di una zitella intravista à u mettrò si azzeleughja cum'è un motore finch'ellu ne sorgi u rumanzu di un viaghju appassiu-natu. U ricordu di u silenziu di Ziu Andria, ùn fussi chè di pruvà à discrive lu quì, avà, s'universalizeghja ed hè traduttu in più di centu lingue in l'ascoltu di voi tutti.

Hè questa a faccenda di u scrittore : scandaglià u silenziu. Sperà. Lacà si piglià da tuttu ciò chì tace finchè a manu cumenci à scrive è ch'ellu si capisca di colpu ch'ellu scrive un altru invece di sè stessu. Quale, da veru, quale pò pretende d'esse l'autore di e so parolle ? I scrittori, ùn simu altru nunda chè ghjente chì a li prova à calà si di pettu à a carta finchè u celu ci tirga pè l'orificiale di u cerbellu è, da quassù, u silenziu si muta

in un paisaghju diviziosu : spicca u saltu una lefra tamanta, è u lustincu musca, a truita si ghjoca sott' à lu ponte, passa u profumo di carretti carichi à fenu è po, sopra, i tuccani battenu l'ale in un volu silenziosu è lindu chì ci parla di una selva luntana.

(d'après un passage de *L'escrittor i els drets lingüistics*, communication de

escriure, allì viu el silenzi de l'oncle Andreu. Allì rissona l'eco a tot volum del silenzi de tants pobles a qui, dia a dia, se'ls nega la seva pròpia paraula.

L'escrittura neix i retorna, sense escapatòria, al silenzi. Tanmateix, entre el silenzi i el silenzi, la paraula és l'espai de la vida. Una paraula dita en el silenci no mor. Perviu per sempre. Un vers

Carles Torner

Carles Torner à la Conférence de Barcelone)

Escrivim sempre davant del silenci. En el mateix moment d'escriure, sé quanta espera s'oculta en cadascun dels meus versos, o quanta insospitada memòria ha estat convocada en cada pàgina d'un text. Ho sé i ben aviat ho oblidu, sorprès de descobrir quin filó de paraules he extret del silenci d'una mina que semblava, d'antuvi, improductiva i perillosa de tan fosca. Però, per poc que em distancii del que acabo d'escriure, m'adono del buit que envolta les meves paraules. Intueixo tot allò que no he aconseguit escriure. Palpo la fragilitat de les meves paraules : sóc conscient del mecanisme amb el qual podria desmuntar el poema, o fer que la pàgina quedés reduïda a les seves cendres. Hi ha un més enllà del que he escrit que se m'escapa sense remei. I segurament, ho reconec a l'instant, la veritable obra no és aquesta, limitada, parcial, trontolladissa, que tinc ara sota els ulls, sinó aquella altra, infinita, desbordant, que no puc pas arribar a escriure. En allò que no puc

robat al vent esdevé la cançó de bressol que cada nit cantaré per fer dormir el meu fill. La imatge fugissera d'una noia entrevista al metro s'accelera com un motor fins que en sorgeix la novella d'un apassionant viatge. El record del silenci de l'oncle Andreu, només en intentar descriure'l aquí, ara, s'universalitza i es tradueix a més de cent llengües en l'escolta de tots vostès.

Aquesta és la tasca de l'escritor : escandallar el silenci. Esperar. Deixar-se ocupar per tot allò que calla fins que la mà comença a escriure i compreneu d'immediat que és un altre qui escriu al vostre lloc. Qui, en veritat, qui pot pretendre ser l'autor de les seves paraules ? Els escriptors i escriptores amb prou feines si som gent que gosa seure davant del paper fins que el cel ens estira per les solapes del cervell i, des de l'alçada, el silenci se'ns transforma en un paisatge exuberant : salta una llebre grossa, flairosa de llentiscle, la truita juga sota el pont, passen odorants carros de fenc i, al seu damunt, baten les ales uns tucans de vol silencios i tou que ens parlen d'una selva remota. ■